

Sygn. akt VII ACa 876/17

POSTANOWIENIE

Dnia 19 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VII Wydział Gospodarczy w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Maciej Dobrzyński

Sędziowie: SA Tomasz Szanciło (spr.)

SO del. Magdalena Sajur - Kordula

Protokolant: sekr. sądowy Katarzyna Mikiciuk

po rozpoznaniu w dniu 19 października 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa S. L.

przeciwko (...) sp. z o.o. w P.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 21 grudnia 2015 r., sygn. akt XVII AmC 1874/15

postanawia:

I. uchylić zaskarżony wyrok i umorzyć postępowanie w sprawie oraz odstąpić od obciążania (...) sp. z o.o. w P. obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz S. L.;

II. zasądzić od S. L. na rzecz (...) sp. z o.o. w P. kwotę 840 zł (osiemset czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VII ACa 876/17

UZASADNIENIE

W dniu 24 czerwca 2013 r. powódka S. L. wniosła pozew przeciwko (...) sp. z o.o. w P. (dalej: (...)) o uznanie za niedozwolone postanowienie wzorca umowy o treści: „Użytkownik rejestrując się na sklepie internetowym (...) wyraża zgodę na otrzymywanie informacji handlowych od firmy (...) sp. z o.o.” – zawarty w punkcie 20 Warunków ogólnych, warunków zamawiania i sprzedaży Regulaminu sklepu internetowego (dalej: regulamin), dostępnego na stronie internetowej tegoż sklepu, a także o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazała, że regulamin nosił charakter umowy adhezyjnej, pozwana spółka korzystała więc z wzorca umowy, który nie była negocjowany. Zdaniem powódki postanowienie wzorca naruszało art. 385³ k.c., stanowiąc niedozwolone postanowienie umowne. Rejestr postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone zawiera klauzulę w brzmieniu zbliżonym do klauzuli objętej żądaniem pozwu.

Pozwana spółka (...) uznała powództwo i wniosła o połączenie niniejszej sprawy z innymi sprawami toczącymi się przed Sądem Okręgowym, jako że sprawy te pozostają w ścisłym związku i mogły być objęte jednym pozwem, a także o zasądzenie od powódki kosztów procesu według norm przepisanych, ewentualnie o nieobciążanie pozwanego kosztami procesu. W uzasadnieniu pozwany wskazał, że uznał powództwo przy pierwszej czynności procesowej w sposób wyraźny i niebudzący wątpliwości i wniósł o zasądzenie kosztów procesu zgodnie z dyspozycją art. 101 k.p.c. Żaden z klientów nie został poszkodowany kwestionowaną klauzulą, ani nikt nie zgłaszał do pozwanego roszczeń z tego tytułu, zaś ani powodowie w wielu sprawach, ani też reprezentujące (...) Stowarzyszenie Ochrony (...) nigdy nie próbowali kontaktować się ze spółką (...), sygnalizując, że postanowienia regulaminu naruszają prawa konsumentów reprezentowanych przez to stowarzyszenie. We wzorcu umowy stosowanym wcześniej przez pozwanego powodowie doszukali się w sumie sześciu potencjalnie niedozwolonych postanowień umownych i co do każdego z nich wytoczyli odrębne powództwa, tj. ponad 71, za każdym razem domagając się zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego, co stanowiło nadużycie prawa w rozumieniu art. 5 k.c.

Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2015 r., sygn. akt XVII AmC 1874/15, Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: (...)):

I. uznał za niedozwolone i zakazał (...) wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umowy o treści: „Użytkownik rejestrując się na sklepie internetowym (...) wyraża zgodę na otrzymywanie informacji handlowych od firmy (...) sp.z.o.o.”;

II. zasądził od (...) na rzecz S. L. kwotę 60 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

III. nakazał pobrać od (...) na rzecz Skarbu Państwa (Kasa Sądu Okręgowego w Warszawie) kwotę 600 zł z tytułu opłaty sądowej od pozwu, od uiszczenia której powódka S. L. była zwolniona z mocy prawa;

IV. zarządził publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (dalej: (...)) na koszt (...).

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujący stan faktyczny:

Spółka (...) jest przedsiębiorcą zarejestrowanym w Krajowym Rejestrze Sądowym od dnia 10 grudnia 2004 r., nr KRS (...). Przedmiotem jej działalności jest m.in. sprzedaż hurtowa i detaliczna części i akcesoriów do pojazdów samochodowych z wyłączeniem motocykli. Pozwany jest także właścicielem sklepu internetowego, działającego pod adresem internetowym (...). W zakresie funkcjonowania tego sklepu internetowego posługiwała się w okresie sześciu miesięcy przed datą złożenia pozwu wzorcem regulaminu sklepu internetowego, który zawiera postanowienie, zawarte w punkcie 20 w części Warunków ogólnych, warunków zamawiania i sprzedaży, do którego nawiązuje żądanie pozwu, tj.: „Użytkownik rejestrując się na sklepie internetowym (...) wyraża zgodę na otrzymywanie informacji handlowych od firmy (...) sp. z o.o.”. Spółka zaprzestała stosowania kwestionowanego postanowienia po wytoczeniu powództwa, jednakże przed upływem 6 miesięcy od jego wytoczenia.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Okręgowy uznał, że nie zachodzą negatywne przesłanki wyłączające dochodzenie przedmiotowego roszczenia, w tym nie upłynął jeszcze termin wskazany w art. 479³⁹ k.p.c. Dla wytoczenia powództwa wystarczającym jest samo stosowanie niedozwolonych klauzul, które nie musi łączyć się ze szkodą po stronie oznaczonego konsumenta. Poddając treść powyższego postanowienia wzorca umowy ocenie prawnej w kontekście klauzul abuzywnych, Sąd Okręgowy uznał, że ma ono charakter niedozwolonych postanowień umownych wskazanych w art. 385³ pkt 2 k.c. i na podstawie art. 479⁴² § 1 k.p.c. uznał za uzasadnione zakazanie pozwanego stosowania tego postanowienia umownego.

O kosztach postępowania Sąd I instancji orzekł w oparciu o art. 98 § 3 w zw. z art. 99 k.p.c., uznając stronę pozwaną za przegrywającą proces, zaś publikację prawomocnego wyroku w (...) zarządził na podstawie art. 479⁴⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła pozwana spółka, zaskarżając wyrok w całości, zarzucając naruszenie:

1) art. 366 w zw. art. 365 § 1 k.p.c. poprzez ich nieprawidłowe zastosowanie, albowiem w stosunku do postanowienia o treści: „Użytkownik rejestrując się na sklepie internetowym (...) wyraża zgodę na otrzymywanie informacji handlowych od firmy (...) sp. z o.o.” uprawomocnił się wyrok w innej sprawie;

2) art. 101 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie i w konsekwencji obciążenie pozwanego kosztami postępowania przed Sądem I instancji.

Mając na względzie podniesione zarzuty, pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania w sprawie oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania przed Sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego.

W uzasadnieniu apelacji pozwany wskazał, że prawomocność materialna wyroku, uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone, wyłącza powództwo o uznanie tej samej treści normatywnej, stosowanego przez przedsiębiorcę pozwanego w sprawie, w której wydano taki wyrok. W zakresie kosztów procesu podniósł, że stowarzyszenie wytoczyło w imieniu różnych osób 5 spraw w przedmiocie jednej i tej samej klauzuli umownej, co naruszało zasady współzycia społecznego oraz publiczny cel działalności stowarzyszenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego zasługiwała na uwzględnienie.

Zważyć należy, że przedmiotem sporu nie była abuzywność kwestionowanej w pozwie klauzuli, gdyż pozwana spółka (...) już w odpowiedzi na pozew uznała tę okoliczność. Sąd Apelacyjny zgadza się z ustaleniami faktycznymi Sądu I instancji, jak również z wywodami prawnymi, przyjmując je za własne.

Ostatecznie spór dotyczył uznania tej samej klauzuli za niedozwoloną w innym postępowaniu sądowym. W powołanej w apelacji sprawie, toczącej się pod sygn. akt XVII AmC 1870/15, (...) wydał w dniu 21 grudnia 2015 r. wyrok przeciwko temu samemu przedsiębiorcy, tj. spółce (...), uznający za niedozwolone postanowienie umowne o treści: „Użytkownik rejestrując się na sklepie internetowym (...) wyraża zgodę na otrzymywanie informacji handlowych od firmy (...) sp. z o.o.” (k. 75) i zakaz jego stosowania w obrocie z konsumentami. Wyrok ten uprawomocnił się, zaś kwestionowane postanowienie w dniu 8 kwietnia 2016 r. zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – pod poz. 6363 (k. 126).

Pomimo istniejących uprzednio rozbieżności, w uchwale 7 sędziów SN z dnia 20 listopada 2015 r. (III CZP 17/15, OSNC 2016, nr 4, poz. 40) ostatecznie stwierdzono, że prawomocność materialna wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone wyłącza powództwo o uznanie za niedozwolone postanowienia tej samej treści normatywnej, stosowanego przez przedsiębiorcę pozwanego w sprawie, w której wydano ten wyrok (art. 365 i 366 k.p.c.). Natomiast prawomocność materialna wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone – także po wpisaniu tego postanowienia do rejestru (art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c.) – nie wyłącza powództwa o uznanie za niedozwolone postanowienia tej samej treści normatywnej, stosowanego przez przedsiębiorcę niebędącego pozwanym w sprawie, w której wydano ten wyrok (art. 365 i 366 w zw. z art. 479⁴³ k.p.c.).

W świetle powyższej uchwały, uprawomocnienie się wyroku zapadłego w sprawie o sygn. akt XVII AmC 1870/15, w której stwierdzono abuzywność omawianego postanowienia wzorca umowy, wyłącza możliwość wydania merytorycznego orzeczenia w sprawie, skoro w sprawie przeciwko temu samemu przedsiębiorcy, dotyczącej tego samego postanowienia wzorca umowy, zapadł już prawomocny wyrok, zaś kwestionowana klauzula wpisana została do ww. rejestru.

Powyższe okoliczności uzasadniają zatem uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania, albowiem wydanie merytorycznego orzeczenia w sprawie stało się niedopuszczalne – wobec uprzedniego uprawomocnienia się orzeczenia o uznaniu kwestionowanego postanowienia za niedozwolone przeciwko temu samemu przedsiębiorcy.

To z kolei uzasadnia również odstąpienie od obciążania pozwanego obowiązkiem zwrotu kosztów procesu przed Sądem I instancji na rzecz powódki, zważywszy na fakt, że niniejsze postępowanie było jednym z wielu wytoczonych przeciwko pozwanej spółce przez różne osoby reprezentowane przez tego samego pełnomocnika, dotyczącym uznania za niedozwolone tej samej klauzuli umownej (o czym świadczy chociażby wyrok w sprawie XVII AmC 1870/15). Uznać zatem należy, że celem tego rodzaju działań nie była ochrona interesu społecznego (interesu konsumentów), jako że służyłoby temu (i byłoby wystarczające) wytoczenie jednego powództwa w odniesieniu do tej samej klauzuli stosowanej przez pozwaną spółkę, ale w istocie działanie nastawione na uzyskanie zysku, w postaci przypadających stronie kosztów sądowych. W takim wypadku, pomimo zasadności żądania w chwili jego wniesienia, okoliczności sprawy związane z oceną postawy powódki w procesie, pozwalają na uznanie jej za wypadek szczególnie uzasadniony i odstąpienie od obciążania pozwanej kosztami postępowania przed Sądem I instancji, stosownie do regulacji zawartej w art. 102 k.p.c.

Mając powyższe na względzie, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 386 § 3 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie I sentencji.

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego, zawarte w punkcie II sentencji, zapadło na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z § 14 ust. 2 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.), przy uwzględnieniu § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniające to rozporządzenie (Dz.U. z 2016 r., poz. 1668). Na koszty strony pozwanej, jako wygrywającej sprawę, składały się: opłata od apelacji (600,00 zł) oraz wynagrodzenie pełnomocnika procesowego będącego adwokatem (240,00 zł).